

Bernal, 17 de desembre de 1989

Estimat Joaquim,

mira, la veritat és que mai no m'havia posat a pensar quantes pàgines dec haver traduït des que vaig començar aquesta activitat. Es veu que no tinc esperit estadístic. Però ara que tu ho dius, he mirat de fer-ne un càlcul aproximat, car fóra molt entretingut ara mirant llibre per llibre per apuntar les pàgines de cadascun. Veig que tinc uns 32 títols en castellà i uns 40 en català. Calculant un promig de tres-centes pàgines per llibre, sumarien 21.600 pàgines, que representarien bastants fulls més mecanografiats. Què me'n dius? Quantes paraules deuen ser? Quantes hores de la meua vida hi deu haver enterrades, en aquests fulls? Quants diners hi hauré guanyat? Si poséssim en un platet de la balança tota la dedicació que això representa i la força de voluntat i l'esforç, i a l'altre, tota la satisfacció que m'ha donat, tu creus que quedarien equilibrats? Jo crec que el primer quedaria més avall, com si hi tingués un pes de quilo, i el segon, ben amunt, com si hi tingués una papallona. Si fa no fa, aquesta tasca es pot comparar a la de Sísif. La papallona representaria el goig que experimenta Sísif mentre torna a baixar la muntanya per tornar a empènyer la roca cap amunt.

Tanmateix, segurament que tu, sense tenir potser tants fulls al teu haver, hi has dedicat més energia que no pas jo, car la teua és una feina absolutament creativa, i mira amb quines coses t'has de trobar, ara, segons que m'expliques sobre el que et va dir en Guardiola. I, de més a més, només et faltava la fallida de Laia i els dos milions de peles que se t'hi han evaporat. Desi[†]jo que la cosa s'arregli d'alguna manera, que hi intervingui la Generalitat o alguna cosa d'aquestes, car en gasten tants de diners en punyetes que no valen una merda, que bé podrien donar un cop de mà als qui han sorbit perjudicats en aquest cas. Perquè vegis com fan les coses, t'adjunto una carta de la professora Montserrat Barenys del departament de català a la Universitat de Bufàlo, als USA, adreçada a l'editor de la revista Catalunya del Canadà i que ell ha inclòs a la revista.

Quant al que dius sobre les traduccions que envio o he enviat al premi Sagarra, segurament tens raó, però em sembla que hi juguen d'altres factors. Els primers anys, ni tan sols demanaven l'original, cosa que fan ara. D'altra banda, competeixen obres en vers i en prosa, així l'any 84, li van donar el premi a en Bru de Sala per Cyrano, i en Joaquim Mallófré va rebre un segon accessit per la traducció de Qui a casa torna de Pinter. Tu qui creus que és millor traductor? Jo hi he anat enviant, en realitat, obres que tenia traduïdes i que havien estat representades al Casal de Catalunya, com ara La gata, El tramvia i Del pont estant, si bé no en aquest ordre, i em sembla que els anys que hi vaig participar, guanyaren: 1980, Bonaventura Vallespinosa amb És així, si us ho sembla de Pirandello; 1981, Joan Argenté amb La balada del Gran Macabre, de Jean Genet, i 1982, Joan Oliver amb Ubí, rei, d'Alfred Jarry. Posteriorment, vaig enviar-hi Equus, em sembla que va ser el 85, i el van donar a Miquel Desclot per Les mamel·les de Tirèsiades d'Apollinaire. També veig que l'any 86 li fou atorgat a Josep M. Balanyà per Jacques i el seu amo, de Milan Kundera, i en Feliu Formosa s'havia d'accontentar amb un segon accèssit per El càntir trencat de von Kleist. Ja veus que tampoc no s'estableix cap diferenciació de llengües. En fi, aquest any, vaig fer com si gugués a la rifa: tenia aquesta començada i se'm va acudir que era la manera d'acabar-la, si m'imposava l'obligació d'enviar-la al premi. De qualsevol manera, espero que me la publicaran. Passen unes coses tan rares: ara em ve al cap (i no sé si ja et vaig fer el comentari en alguna altra carta) que han estat representant El misantrop en una traducció de Bru de Sala, quan existeix la d'en Joan Oliver, que va merèixer un premi del govern francès! Com t'ho expliques, això?

Ara: les traduccions que faig per a les editorials no les trio pas jo, eh? Tanmateix, aquest fenomen que esmentes de com es cremen noms i títols a gran velocitat, penso que s'esdevé en tots els camps. Correm massa, però jo crec que ningú no sap cap a on anem. En el fons, això passa perquè avui dia els llibres són produïts com qualsevol altre producte. La màquina del consum ho devora tot. L'altre dia llegia un article de la Pilar Rahola

respecte al poc temps que passen els llibres d'autors catalans a les llibreries. Però, bé, les coses són així..., i nosaltres no les arreglarem pas.

Ja que parles d'en Pedrolo, l'altre dia vaig rebre una carta d'una gent de Tàrrrega que publiquen una mena de monografies i em demanaven un treball sobre el nostre estimat amic, que aniria acompanyat d'altres d'en Jordi Coca, la Campmany, en Perucho, en Benet i Jornet i en Valerià Fujol. El cas és que em donaven de temps fins a fi de mes, de manera que els he enviat una cosa que tenia, "Reflexions sobre les novel·les curtes de Manuel de Pedrolo", premiat als Jocs Florals de l'exili, celebrats a Ginebra el 1972, amb el Premi Serra Hunter (el president del Consistori era en Joan Triadú i el secretari, en Josep Faulí, i cap dels dos no van poder-hi assistir perquè no els van donar el passaport, i és així que tinc el diploma sense les respectives signatures: coses del franquisme), i que després vaig refondre a Pedrolo contra els límits. El treball és més extens que no em demanaven, però ja els he dit que el tallin ells, si volen. Valia la pena de col·laborar-hi, per en Pedrolo. Jo li vaig escriure, després de tornar la Glòria, però no he rebut resposta.

T'agraeixo que pensis a parlar de mi a la gent de Columna. També em té intrigat en Xavier Folch. Li vaig traduir L'abadia de Northanger de Jane Austen, i en una carta em deia que m'informaria de les traduccions que em podria encarregar per any, però no n'he tingut cap més notícia. Si el veiessis, voldries estirar-li la llengua, sense que es noti que t'ho he demanat jo? En aquests moments, estic acabant Una noia a l'hivern de Philip Larkin, per a EUMO, i no tinc res més per després. En Parcerisas, que és a Londres, estudiant amb ~~xxx~~ l'Arthur Terry, em té promès un encàrrec per abans de fi d'any, però encara no ha arribat. També els d'EUMO em van demanar que els reservés espai per fer un Malcom Bradbury, autor que no conec ni de nom, però, per ara, res. Aquesta buits em ~~neguitegen~~ neguitegen de mala manera. A veure si el Papà Noel o els Reis em porten alguna cosa.

Estix molt intrigat pel silenci de l'amic Clapés. L'altra vegada que va semblar que se l'havia empassat la terra, va ser quan es va separar

de la Mercè. No serà que n'ha trobat una de més jove, encara? Fa uns dies, després d'un parell de mesos de no rebre resposta seva, li vaig enviar la còpia de l'última carta. Que en saps res?

Ja sabia que no m'enviaries l'entrevista de "Taula de canvi". Sort que rebo normalment el "Serra d'Or" que si no tampoc no hauria vist la que t'hi van publicar al setembre del 88, i que vaig rebre amb no sé quants mesos de retard, curiosament, car sempre m'arriba força regularment, per via aèria. Ara estic rebent "El Temps", mercès a una subscripció que em va obsequiar en Xavier Tudela. Per cert que l'entrevista de Taula de canvi, vaig demanar a en Clapés que me l'enviés, però tampoc no ho ha fet. Quina falta de formalitat, tant tu com ell! De la mateixa manera, ni tu ni ell m'envieu les notes que puguin aparèixer sobre les meves traduccions, a desgrat d'haver-vos-ho demanat diverses vegades. Sou uns mals amics!

Sí, sí, tens raó, més m'estimo de no parlar-ne, de la situació d'aquest país esquizofrènic. No et diré que no n'estic al corrent, car això seria impossible, però cada vegada n'estic més fastiguejat, si això és possible, i per tant val més que ho deixem córrer, per ara. Em sembla que quan va pujar el nou govern et vaig fer un pronòstic. Doncs bé, lamentablement, es va complint, pas a pas.

Mira, ara mirarem de passar les festes tan bé com poguem, malgrat que la misèria es pot dir que, com una inundació, arriba a les portes de les cases, i es fa molt difícil de prendre't una copa de xampany davant tanta fam i tanta pobresa, i després, al gener, ens n'anirem vuit dies a San Bernardo, la Isabel i jo solets, a casa de la meva cunyada, i els moros que els mati Déu, si no perquè els feia.

No et dolgui quan et mostres incontinent... verbal, és clar, car les teves cartes són àvidament esperades per tots nosaltres. La Isabel, la Glòria, tots els de casa, en un mot, Damià inclòs, us envien petons i abraçades juntament amb el desig que tingueu un bon any nou, i jo m'hi sumo, estimats amics, amb tota l'ànima.